

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Háromszáz tanítónő az utcán*

Forrás:

Az Újság

Rp.

(Hely)

1921. 8. 25

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

371.18

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Háromszáz tanítónő az utcán.

(Vass József miniszter nyilatkozata. — Mit mondanak a városházán? — A lefokozott igazgatók memoranduma.)

Megirtuk, hogy a főváros tanácsa mintegy százhetven zsidóvallású tanítónőt máról-holnapra kitésekkelt az iskolából s ugyanakkor lefokozta az összes zsidó igazgatókat. Mint megbízható forrásból értesülünk, újabb tömeges elbocsátások várhatók s hamarosan közel háromszáz tanítónő kerül az utcára. Mindez — a mint a tanács augusztus 4-iki határozata mondja — a közszolgálat érdekében történik.

A lefokozott igazgatók névsora a következő: Balla Bernát, Barna Jakab, Bíró Samu, Erős Antal, Halász Ignác, Kallós József, Kallós Simon, Kemény Simon, Kovács Miksa, Novák Izsó, Rapai Farkas, Rózsa Károly, Rózsa Vilmos, Sőr Mihály, Szűcs Jenő, Szántó Jenő és Vadász Vilmos. Egytől-egyik hivatott munkásai az iskolának, harmincz évi pedagógiai multtal a hátuk mögött. Személyükben a tanítóság színe-java kapott jogtalan arculütést. Olyan szakférfiak távoznak az igazgatói irodából, a kik csak hirnevet tudtak szerezni a fővárosi oktatásnak idebent és a külvilág előtt egyaránt. Játék és testgyakorlás, gyógypedagógia, gyermekvédelem, szakirodalom reprezentánsait éri a büntetés. Az ő érdemük nagy részben, hogy nemcsak európai színvonalra emelkedtek a budapesti elemi iskolák, hanem sok vonatkozásban példaképpül szolgáltak a művelt nemzeteknek. Dán, norvég és német tanítóság csoportosan látogatja meg ismételtén ezeket a kulturális bálomlaltal adózott Bárczy István akkori főpolgármester korszakalkotó munkájának és az iskolaszemélyzet pedagógiai sikereinek. S ezek a sikerek a most lefokozott igazgatók irányításával jöttek létre.

A tizenhét igazgatót osztálytanítói szolgálatra osztja be a főváros tanácsa büntetésül zsidó-voltukért. Tegnap kapták az ukázt a városházáról. Sipőcz Jenő polgármester — hír szerint — egy hét óta tárgyal a lefokozási akció zaslóvivői-

vel, de nem ért czélt. Pillanatnyilag győzött tehát az elfogultság. Mint mondani szokás: a polgármester szabad folyást engedett az eseményeknek.

Polónyi Dezső ügyvéd memorandumba foglalta az iskolaigazgatók jogos panaszait és Ugron Gábor képviselő társaságában tegnap adta át az írást Vass József kultuszminiszternek a parlament épületében. A kultuszminiszter — mint értesülünk — azt mondotta Ugron Gábornak és Polónyi Dezsőnek, hogy egy-két napon belül választ ad a felebbezésre. Az volna a logikus lépés, ha a kultuszminiszter már ebben az ügyben valóra váltaná azt, a mit legutóbbi vasvári beszédében oly ékesen kifejtett, a mikor ezt mondotta:

»Ebben az országban a törvénynek kell uralkodnia, mert lehetetlen, hogy egyes embereknek és csoportoknak szenvedélye, haragja, gyűlölete vagy szeretete irányítsa a közéletet... A nem keresztényt is meg kell becsülni, ha becsületesen, a magyar törvények szerint él és becsületes munkával igyekszik építeni.«

Még rettenetesebb sors vár az elbocsátott tanítónők százaira, a kik azt sem tudják, mihez fognak hamarjában. Ők is Polónyi Dezső kezébe tették le ügyüket, a ki bírói útra fogja terelni az egész kérdést. Mintegy száz-százhusz olyan tanítónő is működött a főváros iskoláiban, a kiket még nem véglegesítettek, hanem csak esetről-esetre kaptak megbízást betegeskedő vagy egyéb okból akadályozott kollégák helyettesítésére. Ugy halljuk, hogy ezeket a tanítónőket most egyszerűen nem fogják megbízni újabb helyettesítéssel.

A helyzet tehát a következő: mintegy háromszáz okleveles tanítónő teljesen munka nélkül marad. Javarárszt szegénysorsu urilányokról van szó, a kik szívvel-lélekkel tanították éveken át a kis iskolásokat s most a sötét kétségbeesés kárpitá nyílt meg előttük. Bizonyos, hogy a független m-

gyár bíróság az ő oldalukra áll majd, de ez nem máról-holnapra következik be s bizony addig is élni kell. A háromszáz tanítónő megtanult dolgozni s a henyélés valósággal katasztrófát zudítana érzékeny lelkekre. Munkát kell tehát nekik adni, munkát minden áron. Százával vannak olyan szülők Budapesten, a kik magánuton szokták vizsgáztatni gyermekeiket, s százával olyan fami-
liák, a hol háztanítónő ügyel az apróságok tanulmányi haladására. Ezeket a tehetséges uricsaládokon a sor, hogy szeretetteljes megértéssel siessenek az elbocsátott tanítónők segítségére. Az Újság szerkesztősége készségesen vállalja a közvetítés munkáját.

(A kultuszminiszter nyilatkozik.)

Az Újság munkatársa kérdést intézett Vass József kultuszminiszterhez arra nézve, mit szándékozik tenni a városházi kulturbotrány ügyében. A kultuszminiszter így nyilatkozott:

— A mai napig még nem került hozzám az ügy, érdemleges választ tehát nem tudok adni. Hangsúlyozom azonban, hogy a fővárosnak autonómiaja van s ezt nekünk is respektálnunk kell.

Alighanem furcsa circulus vitiosus előtt állunk. A kultuszminiszternek ugyanis felügyeleti joga van a főváros iskoláin s ezen az alapon kötelessége intézkedni, ha netalán igazságtalanság történne. Kötelessége volna ez a szóban levő konkrét esetben, a mikor nyilvánvalóan bicsaklást követtek el a városházán. Mindenesetre gyanus, hogy a kultuszminiszter ur az autonómiába burkolózik s ezzel világosan sejteti, hogy nem bántja az erélyesebb lépéseknek.

(Mit mondanak a városházán?)

Munkatársunk érdeklődött a főváros közoktatási ügyosztályában: mi is voltaképpen az oka a tömeges elbocsátásoknak? Három okra hivatkoztak. Azt mondták, hogy közel háromszáz polgári iskolai tanítónőt nem tudnak foglalkoztatni a polgári iskolákban, ezeket részint az elemi iskolákban, részint a napközi otthonokban kell elhelyezniük. Aztán hivatkoztak arra is, hogy sok menekült tanítónő tartózkodik Budapesten, a kiket föltétlenül kenyérhez kell juttatni. Végül megemli-

tették, hogy *valóságos sok a helyettes tanítónő* s ezeket nem merik tovább a szolgálatban tartani, miután reményük sem lehet arra, hogy helyet biztosítanak nekik a fővárosnál.

Gyenge védekezés. Tudtunkkal egyre többen iratkoznak a polgári iskolába, mert a felvételi vizsgának nevezett numerus clausus idetereli az ifjúságot a középiskolákból. Hogyan lehetséges tehát, hogy háromszáz polgári iskolai tanítónő vált feleslegessé, a mikor egyre több tanítónőre van szükség az osztályok szaporodása révén! Ez most jött eszükbe a városházi uraknak, hogy itt helyezék el a menekült tanítónőket? Hiszen a józan ész azt parancsolja, hogy *nemcsak a tanítónő, hanem minden menekült magyar ember térjen vissza régi őrhelyére, a megszállott területre*, hadd lobogjon továbbra is ott a magyar érzés és virágozzanak a jövőben is a magyar kulturgóczpontok az *ország integritása érdekében*. Kár volt hozzányulni az antiszemita szemüveghez, jobb lett volna a józan ész szavára hallgatni. Megmenekültünk volna ettől a kulturbotránnytól.

(A memorandum.)

A főváros tanácsához és a kultuszminiszterhez intézett felelkezésben az alábbi érveket sorakoztatják egymás mellé a lefokozott igazgatók:

Kéri a sérelmes tanácsi határozat megsemmisítését, mert az igazgató *csak szabályszerű vizsgálattal* fosztható meg ebbeli minőségétől; mert a tanács az igazgatót *életössziglan* választja (1872: XXXVI. t.-cz. 110. §.); az igazgató az eskü letétele után a köztisztviselőkre alkotott *törvényes jogszabályok szigora és oltalma* alatt áll; *még fegyelmi uton sem degradálható*; nem fosztható meg az igazgatói ügykörrel kapcsolatos külön törvényes illetményektől (természetbeni lakás, gondnoki tisztség, a tandíj, az egyéb díjak és tanfolyamok után járó százalék stb.). A felelkezés így végződik:

— Megtörtént az az eddig példátlanul álló eset, hogy a Tanács nyilván csak az uralkodó téves politikai irányzat nyomásának engedve, az alulírottat is minden egyéb legesekélyebb ok nélkül, pusztán vallása miatt kívánná törvényellenes büntetésben részesíteni.